

մկէրէ, երբ արքայական գերդաստանին մէկ ուրիշ ճիւղին որով գտնուին է՝ Տօն Գլարուն, ապառաժութիւնն մը հանեց, որ Ն տարի տեսել, 1839ին վերանայով: Նոյն դէպքեր կըրկտեսցան այնուհետեւ, Սըքայական հաճանքն պարտապ մնացած միջոցները նստան Իրիկտատորներ, ինչպէս իբրաքարտէրը, Օ՝Տօնէն և Նարվանգ, որոց օրով Սպանիա կորոյս այն ազգատուն թիւններ, զորս 1842ի Սահմանագրութիւնը տուած էր անոր: Թագաւորութիւնը նորէն հաստատեցաւ, բայց 1868ին ընդհանուր ապստամբութիւն մը գահընկեց ըրաւ: Իրգպէլլա (Սագունիս) ժամանակ մը Հանրապետութիւն հրատարակեցաւ, բայց առժամայ բան մը եղաւ այն ալ, և 1870ին Սպանիոյ ինտրիգարանքը թագաւորը ընտրելու խաղաղութիւն թագաւորին մէկ եղբայրը: Շատ չանցած, Գարրոսեանք վերըստին ոտը ելան, և տարիներով միջոյն յատուկ պատերազմ՝ մղեցին իրոյ իշխանութեան դէմ, բայց ի վերջոյ յաթուեցան, և յաղթական բանակն իրեն պետ հռչակեց՝ արքայական տոհմին արդէ Ալֆոնսո երկրտասարդ թագաւորը: Գանդը մը տարիներէ հետէ Սպանիա խաղաղութիւն գտած էր և կ'ըսէ կըմէր յառաջիմութեան ճանքունք մէջ մտնել, ոչ այնպիսի թագաւորին կնոտարեութեան չնորհին, ուրովհետեւ նա կանոնաւոր դատութիւն արեւելութիւն մ'իսկ ստանալու ժամանակէ չէր ունեցած: որպէս զաւրուս ոգւորն միմամբ, և ահա շաբթուս մէջ եկած հեռագրերը գուշակել կուտան թէ ամեն ինչ նորէն պիտի խանգարել: Պատահող չտեսէրա, Պարչէլնան կեդրոնները լինելը և զ թիւնն նոր ապստամբութեան, որ այս անգամ՝ Գարրոսեան լինել չթուիր, այլ Հանրապետական: Ապստամբաց զըլուրը կան եղբոր ինտրիգարանին դաժմելը, և անոց կարգերուն մէջ մտած են եղբոր սպանական բանակին վերաբերելու զօրագնդերը: Գործին մէծ կարեւորութիւն տարէ առաջ, պէտք է աւելի մանրամասն գաղափար մը ունենալ ապրտամբաց ծրագրին և գործողութեան միջոցներուն վրայ, որով հետեւ Սպանիա վերջին ժամանակներս բաւական բարեկարգութիւններ ի գործ դրած էր, և օրուս իշխանութիւնը թեթեւ չարժուած մը զարգելու չափ զօրութիւն ունի: Միւս կողմէ, պէտք է խոստովանել թէ եւրոպական ամենալաւ տեղի կուտիւն ունեցող թերթերն իսկ Սպանիոյ մէջ հասարական սպաւտամբութեան մը կամ ընդհանուր զգոհութեան մը նշաններ չէին կրցած տեսնել վերջին ժամանակներս, այնպէս որ ինքիս չարժուտ յանկարծակիլ կը բերէ Մատրիս կառավարութիւնն ու եւրոպական հասարակութիւնն հաւատարմութեամբ արդէն նշանակած ենք Սպանիոյ հարաւային գաւառացի մէջ մը դաժ ընկերական շարժումն, ալլե Զեռըք անուամբ կը ճանչուէր բայց կը կարծուէր թէ այդ շարժումը վերջ գտած էր մի քանի միւսներէ հետեւ: Թէ ներկայ տարւտամբութիւնն որ և է յարաբերութիւն ունի՞ Մատալոյիդ ընկել վարական յուգմանց հետ, յաւանքիկա թղղաբեր միայն կրնա լուսաւորել զմեզ այդ մասին: Ուրիշ անհանգստացուցիչ նշան նախաբարութեանց ամալխակի վիճիւնն էր Մատալոյի յաճախ, և քննոր կը ծանուցուի թէ ապստամբաց զուրկն Ներախոխաններ կապէտք կը լինի հետեւցնել թէ պրտամբը ինտրիգարանին մէջ նեկայեցեալ կուտարկութեանց գովորն կարծիքը զինու. զօրութեան պաշտպանելու կոյուսն ունին: Ինտրիգարանական կուռիներն զուշակի չէին տար նոր յեղաղութիւն մը:

Սպանիա իւր քաղաքական
ընկերային այս անկայուն եւ յար-
ժեհակ կացութիւնը իր պարտա-
թերի պայմանաց յորս յառաջ
կայ է իւր քաղաքակրթութիւն
Սպանիական փոյրդը՝ ինչեւ մեծ ազ-
մաւոր ազդեցութեան ու յետա-
մուծեան կողմէ տալիս է մի
գաւորի մեջն՝ կ'ապրի շնորհիւ ի
բնական աղբիւրքներէն . որովհե-
տա լաթիդիկ զեւրը բոլոր եւրոպե-
ական երկրներու մէջ ամենէն հզօր
յուզակետութիւնն է գործը դրած
իւր զենէ յ'Սպանիա . Անբուրդ է

տարեր հետեւանք, երբ ազգ մը պայտէս հող ու մարմնով անհատութիւն եղած է մարեանց կեցիքի վարչութեան, որոյ ձեռաց մէջ են ո՛չ միայն եկեղեցիներն, այլ և պայտէսի ու բարեգործական հաստատութիւնները: Սպանիական ժողովրդեան մէկ ուրիշ թէն փորձութիւ՝ մասը բոլորովին տարբեր ուղղութեան մը մէջ կը գտնուէր: Պիրանայի մօտաւորութենէն օգտուելով, կ'ուզէր արցնել իւր հայրենեաց մէջ ինչ որ ֆրանսացի ազգայնացիք ու հայրենասէր կատարելի իրենց երկրի մէջ է Եւրոպայի ազգայնամարտի և շոյալիկի խաւարամտութիւն քովքովի կը կենան: Սպանիոյ մէջ, և տարբեր գրօշներ ու ինի ի ննուին և Ամեն կտակարարութեան զլուխ իրեն յարմար մտքիկ կրնայ գտնել, և քաղաքական ու ընկերական ուր և է գլաւանութեան հետեւող գլուխ մը կրնան գտնել Մատրիտի ալլառն քաղաքագիտաց դասուն մէջ: Նիւթական ճարտարութեան, բեհեանական արուեստից ու վաճառականութեան մէջ Սպանիացիք բաւական զարգացած չլինելէ զատ, շատ ալ ետ մնացած են բազմաշմամբ դարացի ազգաց, որով երկիրը չունի զեղծած բաւական հարստութիւն, որպէս զի պահպանողութեան ոգին զոյանայ, որով և ժողովրդը զգգամանի զօրավիշ լինելով ապտամբագետներն, ինչ որ այժմ եւրոպական մեծ ընկերութիւնները կը պաշտպանէ յեղափոխութեանց ու ներքին խռովութեանց դէմ, և այժման արհմարտի ճիւղն ըստի կը զոյցնէ արտաքին պատերազմներն, ո՛չ այնքան արդէ բազմաքան ու ընկերային հաստատութեան ու օրէնսգրութեանց ցարդարային կատարելութեան մը հասած լինելն է, որչափ այն պարզայն թէ եւրոպական ազգերը հակադէպ կը յտաշդինքն նիւթական զարգացման, այսինքն հաստատութեան ու բարեկեցութեան ճամբուն մէջ, և կը հաշուեն թիւյեղափոխութիւնը ու պատմութեան մտքը, վեր լվայր չըլելով ամեն յաջորդ ձեռնարկներ, և ընդհանուր չլիւթութիւն յառաջ բերելը գործառնութեանց մէջ, այսօր այն չափ ուղի պիտի նստի, որ առնոցմէ ակնկալուած հաւանական բարձր չեն հաստատուիր այն չարեաց զոյց պիտի պատճառեն տարբեր ժողովրդաց ուր որ զիջուած հարկատուութեան այնչափ մեծ չէ, ուր որ ազգային այնչափ մեծ զբաղմուցում մը չէ գրուած չափներ ձեռնարկութեանց վրայ, ինչ որովորեւն ու յեղափոխութեան երկուքն այնչափ մեծ չկրնար լինել և հասմամտաբար աւելի գլուխ յառաջ կուգան անոնք: Այս վիճակէ մէջ է Սպանիա. իւր քաղաքական հիմնարկութիւնը անհաստատ են, զի ընդարեայ արդիւններ ազգային կանոնադր զարգացման մը. և այլը հիմնարկութիւններ յայժուրդաբար տապալելու հրապոյր այնչափ մեծ է, որչափ նուազ երկուքն այն նիւթական կորուստներուն, որք, աւելի հարուստ, աւելի գործունեայ, վերջապէս աւելի քաղաքակրթութեամբ աղբի մը մէջ անխուսելի հետեւանքը պիտի լինեն անին քաղաքային պատերազմաց:

Մասնութ ինը վերջապէս դ
բան է, ըսած պիտի լինի իւրա
նոցի Քարին, երբ, հարաւար
Ուրիկէի մէկ քաղաքն հինիւ
Վոցին, իւր յեղափոխական հայր
նակցաց մին, ինկարած մօտեց
րին, և ընթրլըրի հարուածով
պահանջի, ուղղով որ իւրանոս
ւոց աղղային դատին մատնիչն
մին պահաս լինի աշխարհիս երե
հեռագրին անցեալ շարժիւ
ծանցեցած այս դէպքն, որ անչ
եղելով ինն մը կը համարուէր, մ
յուզում պատճառած է կնդ
մը, որովհետեւ աղով կ'աղ
ցուցի որ եղբւ թէ իւրանոցի «Լ
պարտելինքնու Միւր ընթերց
կանդուն կը մնայ ։ Մեր ընթերց
կը յիշեն հարկաւ թէ զխտու
պէս քարիւ յայտն թէնայ շն
հին էր որ անգլիական եռադ
լով ինը տեղեկացու իւրանո
ւոց ։ Սպայնութեանը
դորոպով լեւանջ, որով նշաւու
է իւրանոցի մէջ կառավարա
կայաշուն վարող երեսնը անգլ

Ինքներն անխնայ սպասներով՝ ահա
 առաքարով ձգել անոնց հայրեր
 լակցադ սրտին մէջ, որպէս զի ա-
 լաւագոյն զինդուով եամաք արարին իւր-
 անասոյն հետս Այդ. օկումին ան-
 զամբ սպաննած էին զլորտ փէշըն-
 տիւն է զՊ. Պուրք։ Սպանացի զբու-
 ռանեցան, և իրենք զլիովք տուին.
 զինն այդ սոսկալի անկիւններ։ Գարբ ինք
 և երբեմն համարա՛նք ու գործակից
 զգաւանաւած էր այս յեղափոխակե-
 ռաց, և յետոյ միայն ինքընքն
 ազդատելու փափաքով յանձն ուռած
 էր մասնիկի դերը։ Բայց իւրանտա-
 ցիքը հրապարակաւ կ'անձեռնէին Գա-
 րբի անունը, և զայն իւր պաշակե-
 ցաց ստոյգ վրէժխնդրուծ ենէն ա-
 զատելու և միանգամայն նախկին
 յեղափոխակաւ մը իւր չաճատակու-
 լի ժեանոյ վայրէն հեռադուրէն նպա-
 տակաւ էր որ անզխեղանք կտաւ
 վարով թիւնն հարուսային Ալբրիկէ
 զովքը զգարին։ Բայց իւրանտացուցի-
 զադայն մասնակաւումբ կը դիտէ ե-
 ղեր Գարբի չարժումն, և անոր
 հետեւելով, կարողացած է վրէժա-
 պէս աղղին վրէժն հանել անորմէ։
 Գարբի բնականն իսկը ձեռն ցըն-
 ծուծ թիւն պատճառեց բոլոր իւրան-
 տոյ մէջ, որոյ տանն կողմն ուրա-
 խութեան ցոյցիք կատարեցան, և
 ըստ սովորութեան մեծ կրտսերի
 փառեցան, որոց չուրջը ժողովուրդը
 պարեց մինչև առաջօր։ Տըպլինի
 մէջ, ոստիկանութիւնն ուղեւով ար-
 դիւն այդ ցոյցեր, ծանր կռիւներ
 ծագեցան ի մէջ ժողովուրդեան և ոս-
 տիկանութեան, որոյ վրայ իբր 100
 անձներ 40 շրջիւ տուգանքի կամ
 8 օր բանաւորութեան դատապալա-
 ւանեցան։ Ուրիշներ զանախոսա՛մ
 լինելով ոստիկաններն՝ աւելի ծանր
 պատիժներու դատապարտեցան և
 Գոյցերը դարձեալ շարունակեցան և
 և ամեն անդամոր ոստիկանութեան
 ու ժողովուրդեան միջև ընդհարում
 մը պատճահեցաւ, առաջինն յաղ-
 լութեցաւ։ Պ. կլաւադոնի նախարա-
 րութեան բերան թըրէ՛ք մը, ի՛նչ
 Մէն կոնէ՛ք, Գարբի սպաննելու «ճըշ-
 մարիտ աղէտ մը» կը՛ճանարի «բողո-
 քակալ ու վարայային տեսակէտով»
 զի ու կը ցուցնէ թէ իւրանտացի
 Անպարտաւոր ամենաբարեք են և ա-
 մենաբար, և ո՛չ որ կարող է աղա-
 ւախ անոնց վրէժխնդրուծ ենէն թա-
 ճաւ անմարտեան երկինքով կը գրտի
 իրայ տալ փծճօրկ։

ՎԵՐԱԿԱԶՄ ՈՒԹԻՆՆ
ԵԳԻՊՏՈՍԻ

— o —

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

ԱՌՅՑ ՏՔՏԲԻՆԻ

Զեւոյք Սը-էնէ

Նորին վեհափառութեան կառավարութիւնն երազական Տէրութեանց ներկայացած լինելով արդէն Սուէիէ ջրանցքին նկատմամբ մի քանի տաշարներ , այն կարելորդ հարցի վրայ Զեր վսեմութեան (Ղըտ կոմպլետ) գիտողութիւնն ներկայելն անողում կը համարին:

Յետապետեալ դեմագոգն աչխարեալ էր Բարեբարեան .

Թէէէ . նախընթաց Էրեմիայի մէջ եղիպտական վերակազմութեան գրող մի քանի զվաւոր տաշարներն յայտնելիս , կան տաշար

[illegible]

ից Ռեադի և Շերիֆի յաջորդա-
նան նախարարութեանց՝ որոց կ'ա-
սայէէն նախկին ընդհանուր հը-
տարներն ։ Ռեադ վարչին ժամանա-
կերս տեղեւ անձանց իրենց հաս-
տացողութենէն վեր եղած խնդրոց
կիզմառութեամբն անոնց ջանքերն
ռաժմարտութի մի ամուր ֆինացի
առջից դարձեալ ։ Իրի մը արդենը
կըլցան վաստկաւիլ ։

Բնինի ցանձախաւքին մասնառ-
ապէս որոշած կէտերն հետեւեալ-
ներն են ։

1. Ո՛ր մի տուրք չկրնար հաւաքուիլ տաւանց արժանապէս և պէտքէն առապէս հրատարակեալ մէկ օրէքրքի :
2. Օրէնտդիւր մարմնոյ մը հաւատարմութիւն :
3. Եկամտայի հաւաքման բոլոր դրոշմաւոր Ելեւմտից պաշտմէի ուղղակի հրամանաց և կեդրոնաւից մարտւածեալ կտորք տեսչաց հաշիւաթեան նմոյսրկեալ :

4. Համարակալությունն դրու-
թեանն բարեկարգումն և Պիւճեթի
պատասխանութիւնն ։

5. Պահկետի դուժմորի մը սահ-
մանունն, յստի շնորոսի մը պատ-
ճառութիւնը արդեանց պակասորդին
դիմադրելու համար ։

6. Դրամատունն մը հետ ընթա-
ցիկ հայտի մը բացումն, որպէս զի
կառավարութեան կարելի ըլլայ ըն-
թացիկ ծախքերն հոգալ, մինչեւ որ
եկամեաւոր զանձունն ։

7. Միջինը դատարանին մը հա-
տատութիւնն, որոյ ամեանը կարելի
ըլլայ հանել արդի պրեքորեալ ա-
մէսինն օրոտը և նոյնին ։

8. Դատական բարենորոգմանը ։
9. Խաբուհուն մնալ պարզ ին և նեղ ին տրոյ ։ Կալսածական տրոյ բարձրացոյ մնալ տյժմ առանձնաշնորհեալ հոգեբուն վրայ ։
10. Վերադառնալ թ ի ն հոյային տրոյ ։ նորոգ կալուած աղբոյ թեան մը համեմատ ։

41. Վերադննդ թիւն Մարտական
արդոյ :

42. Բարեկորդութեանը ի կանոն
նադրութիւնն ստղմանն և ջրաբայ-
լսութեանն, դանադան ջրանցից միջո-
ցաւ :

43. Կանոնորաւ թիւն Համարայինն
չնիտւածոց, և արդեաւորմն տարա-
պարհալի, ամին այն աշխատան-
քիստեց Համար օր չեն կրնար Հան-

թողուտ նկատուիլ։
 Ողջի կերտու որ ծրագրի մեծ մաս-
 ւերն աղբէնի կ'զործէ զդուռս Է։ Տուր-
 քերն այժմ՝ միայն օրինաւոր թող-
 տուովեանք կը հաւաքուին։ Անձ-
 ներս զի զոգտել համար մասնաւոր
 հաշիւ կը բնութիւն, որ ճշդիկ զիտ-
 իւր հաշիւներէ զուսմար, և վճար-
 մանց պայմանաժամներն մասնաւոր
 ուշադրով թիւամբ ոտհմանութեւ կեն-
 իւնէն տարբարացնէ ժամանակներէն։

Ելին ժողով նախարարը Կ'ատուպէ տը-
րոց հաւաքումը, և ուշագործեանմ
կը հսկէ անոր վրայ: Բառականա-
պէս վերադարձուց եղև Պալատական
թիւնն զոր թիւը, և զմէնեկ
անկրկն կը պարտաւորին և ճշը
գտնուեմը կը հետևուին: Կառա-
վար թիւնն ընթացիկ հաշիւ մ'ու-
նէ Օսմանեան զօրքերական զբաժնե-
տան հետ նպատաւոր պայմանե-
րով, որով հնարաւոր է իրեն ըն-
թացիկ ծախսը գոհացնուի տայ:

առանց որոշ կանխիկ հաւաքման
գլխելու, 29 տեսակ տուրք՝ համա-
դուժար 377,308 լիւրի արգեամար-
ամբողջագէտ կամ մասնակի իւս-
բանութեւն են իբր նեղիչ, Կարտա-
ժական տուրքն 450,000 լիւրա աւել-
ցած է, Խաւարի կամ առանձնա-
շնորհեալ հոգեբան վրոյ գրուա-
յաւելումն չ'որհար: Ըստ չափի
ներդուծեան չարազէտ օգարտե-
լից՝ կարուածագրութեան ինչպե-
նանս հոգային դասավարդութեան
վերաբերեալ գործողութիւններ
վրս չ'ապացած են 1884 ին չ'ըն-
բերական մը գրիւնեցաւ առ ամ-
նայն Տէրութիւնն՝ ծանուցանել
համար էլիպատական կուտավորու-
թեան արդի Ս'արգագին վտակու-
թեան համար ունեցած վտակու-
թիւնը:

Տարապարտեալն այժմ դէժն
տակամութեալ խաղելոյ՝ հոնորոյ
այլանման ի հանդ սեփականեալ
և ի թէրկաւ հարկաւոր է որմ
տակալն փոխիտութեանդ հենի որ
այն հաստատութեան, սնորդ
ծաղալ ի իւրն թորեկարգու թե
մասին՝ արդէն իսկ փոքր ինչ բար
ձեռք բերուած է :

Հատուկ խնդրանքներ, ընդգծելով, որ հայտնի չէ, թե ինչպիսիք զորութիւններ աշխատում են մասնակց մէջ, ինչպէս են ներկայատարանաց հաստատութիւններ, ինքնավարական կանոնաց ներառում, կարգադրուելու վրայ են։

Ձեռք բերուած արդիւնքը մի տեսքով թուելով՝ որ վերջապէս եւ ներքաշուած աշխատութիւնը կը իրականացուին, որոշ երկուսը գինը, որոշակի ապագայութիւնով իրար հակադրուած։

Լովելու, չեմ կրնար այդելու
 Բանձն արժանաւոր, յարդանայ Տարի
 Ինձժայեի առ Շէրիֆ, Նուպու
 Ե Ուլալ բաշանիկ իրենց Տարի
 Բասիրական Զանիշն Տամար, որպէս
 Ե ճարտար Ե լուսամտի Ի յարպոյ
 Ե ուր իրր իրր Մարիշ կամ Տօկոյ
 Ե անոց այդպէս իմաստուն Ե անընդ
 Տատ կերպով ներշնչեցին կամ ա
 Ե լակեցեան ի Կոթողս ի խան :

ԵՔԷԿՐԱԿԱՆ ՊԵՏԷՆ

Եղիպտական Պիւճէն երկու մասի կը բաժնուի .

(Ա.) Պիւճէն Հասութից որ պարտուց յարկացեալ են :

(Բ.) Պիւճէն Հասութից որ աւելութեան յարկացեալ են :

Այս կրկին Պիւճէնքեր կը կոչուին , յիշե՛ք «Պիւճէն յարկացեալ Հասութիցն» և միւսը՝ «Պիւճէն ո՛չ յարկացեալ Հասութիցն» :

Ստորագրածնալ ցուցակը զը սըշ
շանակեն 1880՝ պարտուց և հաշ-
ուոց յարդարման տարիէն սկսեալ՝
Տէրութեան տարեկան ելքն ու-
մուտքն ըստ կրկին Պիւճէից ։

[illegible]

		843,284
	(P.)	ᐅᓂᓄᓇᑦ
	ᓂᓄᓇᑦ ᓂᓄᓇᑦ ᓂᓄᓇᑦ	ᓂᓄᓇᑦ ᓂᓄᓇᑦ
	ᓂᓄᓇᑦ	ᓂᓄᓇᑦ
1880	3,914,863	666,997
1881	4,109,861	666,034
	ᓂᓄᓇᑦ ᓂᓄᓇᑦ ᓂᓄᓇᑦ	
1882	4,097,400	280,223
1883	4,167,067	220,619

2. Պիճէ ոչ յարկացեալ հասոյթից
(Ու.) ՀԱՌԲ
Գաւառի Դաւանդաճ Լեւոնեան Լեւոնեան
Լեւոնեան Լեւոնեան Լեւոնեան
Լ. Ե. Լ. Ե. Լ. Ե.
1880 4,442,539 4,302,034 420,505
1881 4,463,895 4,170,538 293,357
1882 4,369,331
1883 4,446,944

		413.865	
(B.) ʾilwʾ			
ʾilwʾ	ʾilwʾ	ʾilwʾ	ʾilwʾ
4880 (*)	l. b.	3,820,344	602,028
4881	"	4,267,362	496,333
4882	l. b.	4,366,868	2,463
4883	"	4,444,854	2,090

ՆԿԱՐԱԳՐԱԿԱՆ

Տարբեր կողմերը գտնուող հնագե-
բարեկամ մը հետևանքով նկարագրե-
թիւնը դրկած է մեղ .

ԽՈՒՐԶԷԱՆ ԳԼԽԱՌ. (Բռն բռն)

Անցեալները ձեզ գրեցի խորհած
գաւառի կեդր աւանին (Բզկ գաւառ-
պայե) յիշք մասնաւորապէս, ոյժե-
պիւտի խօսիմ գաւառապիւտ յիշ-
քը հանրապէս .

Քաղաքապետ լինած մանչ գաւառ
նակ (Գաւառ) ընկելով, երրորդ կաթ
գիր ֆայնաճուրձիւն է, որ կը պա
րունակէ 14 զիւլախումբ (Նա
նիէ կամ Գաւառէն), իւրաքանչիւր
նիւնէն կը մէյնէ զիւլախումբային
(Գաւառ) կը մէյնէ իւրաքանչիւր

(*) 1880 ասորեանքն Երևանկան զո-
ծողութիւնն արտասովոր պէտք է ն-
կատուել, եղիկատախան զարրուոյ
հայտնող յարգարման օրէնքը նոյն տա-
լի Եւսկիւնի զործադրութիւնան սկա-
նելարով 1884 թ զործողութիւնան արդի-
ւէք Երեւան իրը տուաւել կանոնաւոր հ-
միւն բանուել :

[illegible]

Հայեր 43-46 հազար․ Բուրք, Բուրքը և բոլոր համարակարգը 33
34 հազար։ Կան նաև 50-60
ունևս այլ թղթի, սերունդի, յոթ նախ-
ի գաղղմականություն մեջ։
Թիւ բոլոր գիւղերուն 360 է,
բայց 515 հայաբնակ։ Տնայնական
և քրդաբնակի ու ունենալ ալ խառն,
Դուրքեր կը բնակին միայն Գաւ-
առնի, այսինքն քաղաքին մէջ և ուրիշ
մշակող խիստ քիչ թիւով։ Են։

Գլխաւորութեան յատուկ կա-
ռավարութեան բոլոր պաշտօնա-
տուններ և տետեաններ կազմուած
կան : Խորհիւ և Պէտքերի Ժողովոյ
անդամք հաւաարարակ են եւ չհա-
յոց եւ ի թրքաց, որոց ընտրա-
թեան մինչեւ ցտորգ միշտ մնանակ-
ցեր է տեղական Ժողովուրդն և

Զինուորական բաժանմանը բիլլ
կերպի է երկու վաշտերու (Խառն-
ընդ, Խառնառւթեամբ երկնակա-
նուր կը հենայ Դ. զորաբանակը :
Վեշ Կոնստանտինոպոլ արդոյ (Իստան-
բուլ) վարչաւթեան պաշտնէս
Թիւրք Ժողովակի Նաշոյ կը զով
Բողի մարտական հաստիկը, տա-
րեան իբր 250 սակի :

Հայտնի առաջնական դրույթն
մեծամեծ նշխարներ կը կապեն
դրդի այժման պէյեր, որը հաջի
լրենյ առջի զօրութեան ստու
ունին Ի որ 8-10 տարի առաջ տեղ
ունեցած ժողովրդական շարժում
մ'ընդդէմ այդ պէյերու կտոր
մեծ մասամբ նոցա նախկին դրու
յթն Ի արմի սեփական ար

Եւ իւր խնայողութեամբ զոր
ուսմանընէ (Գլ Գ) ի զատ, աւատու
կան կալուածներ զսն ուրիւր ու
նին, յնորհիւ կայսրական կառաւ
վարութիւնս իմաստուն օրինաց,
Պէշերը ճանչնալով արդի քաղաքս
կանուրթեան պահանջն եւ մասնաւ
կիս ողնին, իմաստասիրել ըմբի
ստաւ են մոլորվորեան հետ հը
մաձայն վարուելու եղանակն :

Բիլիկի ֆյաթնաճան. ժեռան տարբ.	
Կան հասողիմն է հետեւեալն , ըստ	
կիւրիկն յուցալից .	725
Ուխտարանաւք (Ուշաճ)	382,159 1/2
Տասանորդ. (Ուշաճ)	654,037
Զինուորական (Գեղեւնէ)	181,808
Կտուռ Ժամատուրք և վաս-	
տակ (Ժամաճ, Թեճեթիմէ) Դա-	225,062
տարինստ ձառողք	12,000

1,452,066 1/2

Քաղաքապետական ժողովոյ (Պ. Էդեյէ) անտուն ունի տարեկան հասոյթ 5,000 զրուշ, ծախք 1,500 Պատրաստ դրամապուլս ունի արժ 7,000 զրուշ :

ի հետց հաստատար լսեց
ընտրեալն կամ փոխատուրին
նուառին ունի այժմ դրամապրո-
մուրհապոյ հըն 154.016 դրուշ Ի
տարեկան ծախքն է 400 դրուշ
կառավարութեան կողմից
տուրքերէն տեղական պաշտօնէ
անվաճիչակները վճարելէ ետք
նուացեալն ամիողապէս կուստի,
յնպէս ինքեղործը (պարն) կը դը-
կուի առանց երկրին պիտոյից մաս
ընտրելու

Բնիչ հանրապետական կարծուած է թի
 կրկնօրացատրիկ ե աւելի կը լինի տե-
 րութեան հասոյթն, երբ ամբողջի-
 վին ե անաչառ գանձուի ե երբ թի-
 տր թի եղբար հասնիկու կամարու-
 սանորդը հաւաքելու համար բո-
 ղու թի աշխարհաբար ծառայելի պատ-
 րաստ կը ներկային շիրքիդ, բա-
 ւալայ կը լինի կարծեմ գիտնալու
 թէ ի՞նչ է պատճառ հասոյթի լի-
 սաւակութեան մասին կեցած հո-
 ւանակութեան լիւրտն ։

Ժողովուրդը կը վճարէ թէպէտ
 բայց երբեմն արքային գանձին
 կ'ընդունին Ներսիսի մէկ իւր
 հազար ոսկի պաշտօնական ստան.
 լիք կայ Գրիգի հայ-հայտն թեան ժո.
 ղովորդեան վրայ, բայց ժողովրդեան
 օտարեան ընկալալիքներն, որք մ.
 ստան ժալ կորած են, լիովին չէ
 գտայն ալք. Ժողովուրդ, սակայն իբր.
 ընկալալիք տուտ ց պաշտօնական ժո.
 մանասկին այնպէս վարուած են, որ
 այժմ տուժանքները չեն համարա.
 տասխաններ ընկալալգրող:

կատարութիւնը դրաւած էր զայն ։ Պապիկէն կարգադրելով իր արարածները լաւ կատարած էր ։ Մարգարիտի լինելը բոլոր այցելութիւններն ի դղեակէն Վէտի՝ նշառակաւ տեսնուած էին մի առ մի ։ Պապիկէն տեսաւ որ իւր բացակայութեան ժամանակ Պ. Տանկարը ամեն ոք հոն կ'երթար ։ Զատ չանցած, այնչափը բաւական չէր եղեր, և օրն երկու անգամ երթալով սկսեց էր ։ Երեսուց երկար ճանքը, այլ ու ձայն պտղայինքը դաշտանին ու անտառին ներսը մէջ ։ Երեսուց ճանքը կարճ, որոշ և ճիշդ էին ։ Պապիկէն ժամանեց եկաւ ։ . . . այս ինչ ժամանեալ լաւ ։ . . . » Երեսուց ճանքերուն համար ։ Մերթ Մարգարիտի կէտ օրէն ետքը ամբողջ դղեակէն մէջ կ'անցուէր, մերթ նորէն կուգար ճաշելու ։ Այն ժամանակ ինչպէս կէտ դղեակէն անցած հոն կը կենար ։ Երեսուց ամեն սկսեալ լրտեսութիւնը նորէն սկսած էր փախելի մէջ ։ Բայց հոն աւելի դժուար էր ։ Փարիզ քիչ մը տուր կը նստէր, ուր ամեն ինչ կ'ընկողնէ ։ Լրտեսն արդարեւ ճանի մ'անդամ ձեռքը պարտաւ իր զեռած էր Պոլսէն ծառայութեան մէջ առաւտուուն ։ Բայց առաւել մարքելու հոն տունը արուած այցելութիւնները նշանակաւ լաւ կը վաշխէր ։ Եւ Պապիկէն տեսաւ որ մտերմութիւնը փախելի մէջ ալ կը շարունակէր ։ Ամեն օր Մարգարիտի կէտ հոն հինգերկ կուգար և մինչեւ ետեւը կը կենար ։ Իր կողմէն ալ, անշուշտ դժօրինեցնու կամ թափառելի մէջ կը տեսակցէին ։

Պ. Թանկարէ դուրս ելաւ դահլիճէն, առանձնասենեակէն և նախնականեակէն, և օժիւտանին անդուղին առջեւ գտաւ ինքիցէր ։ Երբոր փողոցն ելաւ, երեկոյեան պաղ հողմ երեքն զարնելով ապշեցուց զինք, առջեւն ելած առաջին ծառուղին մտաւ և ուղղակի դնաց՝ առանց ուր երթալը գիտնալու ։ Մարգարիտի կէտ Տանկարը, տարիաւոր իւր կնոջ՝ Արգարեւ, դղեակէն մէջ իր զատուած էր անկէ ։ Այն տարաբնիկ դէպքէն յետոյ, երբոր կը փախէր, ոչ եւս կը սիրէր զԱրգարեւին ։ Իւր ուղեւորութեան միջոցին ամուսնութեան սովորութիւնները նորէն ձեռք առնելով՝ Նիսի և Մոնթէ Գարշիլի խառն ընկերութեանց մէջ, ոչ եւս կը խորհէր իւր կնոջ վրայ ։ Եւ ահա, ճայտարութիւնն իմա նալով, գլխից նախանձ մը կը գործէր զինք ։ Ապրիլ թեան առաջին շաբաթին անցնելէն յետոյ, ինքզինքը դուրս հանուցը սկսաւ ։ Այնչեւ տեսել ընկաւ իր անկողնի շուրջ ։ Տոն թուանի պատիժը կանանց ոչ եւս չհաւատալ է ։ Այնչափ այլեր խաբած էր ։ Այնչափ քաջ գիտէր այն խորամանկութիւնները զորս իւր տարվուհիները կը գործածէին ժամանակաւ ։ Իւր այնչափ սիրած Գաւթիկի վրայ այլ եւս համարում ունէր ։ Վերջապէս Արտաթիւ ալ անոր աղջիկն էր ։ Եւ այս դառն մտաւ ծուլեանց մէջ ընկողնայ, չէր նշմարէր որ ժամերը

ցաւ գործը մը դանաւը համար ։ Բայց դեկտեմբեր ամսը մէջ և դիշերեանն այն ժամուն կառք չէր կրնար ստանալ այն ամառի վայրերուն մէջ ։ Կրցածին չափ իւր երթալը ճանքան որոշեց և վիլիկէն ծառուղին մտնելով մինչեւ Մենթ-Օլիւսթէն իջաւ քաղաքով և քանի որ հնչուն մայրիկ վրայ կը քաղէր, քանի որ քաղաքին սիրտը կը մտնէր, ուր անցորդը աւելի բազմակիւ էին, իւր հին մտածութիւնները կը յիշէր մի առ մի ։

Արտաթիւ տարվուսը մ'ունէր ։ Բնաւ իւր շրթունքին վրայ չեկաւ խաբուած այրերու այն սովորական խօսքը որ կ'ըսէ. « Պատուոյս նախատի՛նք եղած է » ։ Պապիկէն իւր ժամանակին մարդն էր. սկսեպիկտեան մը կրկնապատկեալ անտարբերով ։ Ժե. դարուն մէջ Մարիէն երբ ի ծիծաղէր խաբուած ամուսիններուն վրայ ։ Այնչեւ կրածն տարի առաջ՝ ողջմտութեան պայքարը դիւցադրացուց զանոնք ։ Այսօր ոչ կը ծաղրեն և ոչ միջոցն զանոնք ։ Պատիւն յոյժ բեկանաւոր բան մը պիտի լինէր՝ եթէ կնոջ մը համոզեցն կախեալ լինէր ։

Պապիկէն ծաղրելի լինելու մտածութեան վրայ հոգ չէր ընէր. ի՛նչ բանով կին մը ծաղրելի կ'ընէ իւր խաբած ամուսինը ։ Պապիկէն սրտին ծանր եկածն ու լիջը բան էր, աւելի մարդկային ցաւ մ'էր, ու երբ անկեղծ նախանձութիւն մ'ունէր ։ Ի՛նչ, այն կինն, որ իւր համոզյուններէն հաճոյք չէր զգար և պիտի կը կենար, ուրիշի մը գգուանքէն արթննալ ։ Ի՛նչ, իւր վրայ

ամուսնութեան ժամանակ ընկալաւ մը վարձած էր Մենթի ծառուղին այն ընդարձակ ընկալաւ ընկալաւ, որ նոր էր իրեն համար, և ուր քանի մը ժամ միայն կեցած էր Վէտի դղեակէն մեկնելէն յետոյ ։ Այն ժամ կը յիշէր իւր առաջին տեսակցութիւնը՝ Մարտիկի հետ ։ Եւ առաւտուն, նախաճաշէն քիչ մ'առաջ, երբոր իմացեր էր անոր վերադարձը ։ Գնալ մը տարւած մը սովորական խօսքեր. չատ պաղութիւն անոր կողմէ, բարձուն՝ յարգանք իւր կողմէ ։ Յարգանք ։

Ժամը տան էր երբոր տունէն ներս մտաւ ։

— Արգարեւ Տիկին մարքելուհին դուրս ելաւ, հարցուց սենեկապան ծառայիկն ։

Երեսուց պատասխանեց թէ Տիկին մարքելուհին Օրբէան գնացած էր Պ. Մարիէն և օրիորդ Ժեմալիէ հետ ։

— Հագուիմ, ըսաւ. կառքը լծուի ։

Կէս ժամ յետոյ կառքը թափալով սկսաւ դէպ Օրբէան ։ Պապիկէն բուռն սրտայայտութեան մ'աղբեցուն թեմաք անխորհրդաբար կը գործէր ։ Բայց այս սրտայայտութեան մէջ խորհրդածութեան վայրկեաններ ունէր ։ Այն ժամանակ այս մարդն, որ արտաքին վարքը բարոյականութեան մեղադրանքով լիցած կը դնէր, չէր կրնար զգուշանալ իւր առաջին ըրած

(Ծանոթութեան)

Արտեմիտ տարվաւոր մ'ունէնք ։ Ք
լին վրայ չեկաւ խաբարն այրերու
ձապին որ կ'ըսէ ։ « Պատուոյս նախա
նախկին իւր ժամանակին մայրէն էր
մը կրկնապատկեալ անտարբերով ։
Միտէր կը ծիծաղէր խաբարն ամուս
նական էրեւոն տարի առաջ ողջմե
կարգադրացուց զանոնք ։ Այսօր ոչ ո
նիկընան զանոնք ։ Պատիւն յոյժ բե
կցողն ինեք՝ եթէ կնայք Տաճարէն
Յապիկէն ծաղրելի վրեւ ժողովն
էր ընէր ։ Ի՛նչ բանով կ'ին մը ծա
նաբան ամուսինը ։ Յապիկէնի սրտին ծ
ղիլ բան էր, առեկն մայրկիպիկն զուռ
նայէ՛ր նախանշուածին մի՛էր ։ Ի՛նչ, ա
նամարդոյրենին հաճոյք չէր զգար, ե
ւրիշի մը գգուանքէն արվմնայ ։

իր ըրթուն-
 ին սովորական
 նք եղած է Կո
 ինկադիկտեան
 դարուն մէջ
 Երեւոն վրայ
 Եան զպորոյը
 Բարդին է ոչ
 իռու քան ին
 իսեպ լինելը
 ան վրայ հոգ
 իր լինել իւր
 ր եկածն ու
 րուելի ան
 ին, որ իւր
 կը կենար,
 իւր վրայ

տամ և սովորակա
 կողմէ, բացում
 Եամը տան է
 Արդեօք Տի
 ցուց սենեկապան
 Դառան ցատու
 բէռա քնացած էր
 հետ
 — Հագուիր,
 Իէտ Ժամ յետ
 բէռա Զապիէն բ
 թեանք անխորհր
 յուզութեան մէջ
 ներ, Այն Ժաման
 ՔԸ բարդապան
 կը դներ, շէր կը

սօսերը . չառ պալուծիւն անոր
դանք իւր կողմէ : Յարաւ նք :
ըրբոր տունէն ներս մտաւ .
մարդկութիւն զո՛ւրտ եղաւ , հար-
աապին :

Եւ անեղ թէ Տիկին մարդկութիւն Օ-
ւի . Մորէրի և օրիորդ . խէմնայի
ու . կառքը ըծուի :

Կառքը թաապի սկաւա . զէպ Օ-
ւն արտապալուծեան մա՛ աղբ ստու-
ար իւր զորսէր : Իայս պար եղաւ
հորածութեան վայրկեաններ ու-
այս մարդն , որ արաւսքին վար-
դէրայս թաապութիւնը սիրը տեղ
մեկնութիւն մը առաւ իւր ըրած
(Շարահանէէ)

